

ОЦІНКА ТА УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ І ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЮ ПАТ «УКРТАТНАФТА» В УМОВАХ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ

Фінансово-економічна криза суттєво змінює фінансові умови функціонування підприємств. Як результат – низька ліквідність та часткова неплатоспроможність українських підприємств є основними проблемами на шляху формування їх фінансової стійкості та інвестиційної привабливості. Аналіз показників ліквідності та платоспроможності дає змогу визначити здатність підприємств відповідати за своїми зобов'язаннями. Ліквідним вважається підприємство, що має у наявності такий обсяг оборотних коштів, що дозволяє погасити короткострокові зобов'язання. Платоспроможність характеризується здатністю підприємства своєчасно і повністю розраховуватися за своїми довгостроковими зобов'язаннями [1]. Отже, дані показники є одними з найбільш значущих факторів, що впливають на прийняття ефективних управлінських рішень.

На прикладі даних ПАТ «Укртатнафта» було розраховано основні показники ліквідності та платоспроможності протягом 2013-2015 рр. (табл. 1).

Таблиця 1

Основні показники ліквідності та платоспроможності ПАТ «Укртатнафта», 2013-2015 рр.*

Коефіцієнти	Норм. знач.	2013	2014	2015	Відхилення (2015/2013)	
					абс.	відн.
Коефіцієнт платоспроможності	> 0,5	0,11	0,11	0,05	-0,06	-0,55
Коефіцієнт фінансової стабільності	> 1	0,13	0,12	0,05	-0,08	-0,62
Коефіцієнт забезпеченості власними засобами	> 0,1	-0,28	-0,13	-0,2	0,08	-0,29

Продовження таблиці 1

Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,2-0,35	0,002	0,02	0,01	0,01	4,00
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1-2	0,43	0,54	0,39	-0,04	-0,09
Коефіцієнт загальної ліквідності	1,5-2,5	0,78	0,91	0,85	0,07	0,09

* розраховано на основі даних [2]

Аналіз табл. 1 дає змогу зробити висновок про зниження рівня платоспроможності та ліквідності підприємства в цілому у 2015 р., порівняно з попереднім. За результатами діяльності підприємства жоден із розрахованих показників не відповідав теоретично обґрунтованому нормативному значенню.

Так, значення коефіцієнта платоспроможності у 2015 р. знизилося з 0,11 до 0,05, тобто частка власних засобів у загальній сумі активів становила лише 5%. Причиною цього стало зменшення розміру власного капіталу підприємства та збільшення суми пасивів за рахунок довгострокових і короткострокових зобов'язань.

Коефіцієнт фінансової стабільності характеризує покриття боргів власним капіталом. Протягом 2013-2015 рр. він мав тенденцію до зменшення і не відповідав нормативним значенням, що пов'язано також зі зростанням обсягу довгострокових і короткострокових зобов'язань. Це свідчить про нестійкий фінансовий стан ПАТ «Укртатнафта» і високу залежність від зовнішніх джерел.

Коефіцієнт забезпеченості власними засобами характеризує рівень забезпеченості власними джерелами формування оборотних активів підприємства. Упродовж 2013-2015 рр. значення коефіцієнтів були від'ємними через те, що значення розділу «Власний капітал» було нижчим за вартість необоротних активів підприємства. При цьому відбувалося зниження коефіцієнта забезпеченості власними засобами, що вказує на нестачу джерел формування оборотних активів, а, отже, фінансовий стан підприємства можна назвати нестійким.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності є найбільш жорстким критерієм платоспроможності та ліквідності підприємства і показує, яку частину короткострокової заборгованості воно може погасити в поточний момент або найближчим часом. Згідно з розрахунками, ПАТ «Укртатнафта» станом на 2015 р. могло погасити лише 1% своїх короткострокових боргів, що менше, порівняно із 2014 р. на 1%. Зниження рівня абсолютної ліквідності відбулося через ріст зобов'язань та зменшення значення статті найліквідніших активів – «Гроші та їх еквіваленти».

Коефіцієнт швидкої ліквідності допомагає оцінити можливість погашення підприємством короткострокових зобов'язань у випадку його критичного стану. У 2014 р. значення показника було найвищим та становило 0,54. Наступного року значення показника зменшилося – підприємство мало змогу миттєво покрити лише 39% своїх короткострокових зобов'язань.

Загальний коефіцієнт ліквідності показує, якою мірою поточні зобов'язання забезпечуються поточними активами. Даний показник має таку ж тенденцію, як і попередній – у 2014 р. спостерігається зростання, що змінюється спадом у 2015 р. Зниження коефіцієнта означає зростаючий ризик неплатоспроможності.

Отже, аналіз вищеперерахованих показників дає змогу виявити порушення фінансової стійкості підприємства, що створює загрозу непокриття витрат та невиконання зобов'язань у майбутньому. Тому фінансовим менеджерам підприємства необхідно терміново розробити план по оздоровленню діяльності підприємства, що зможе зміцнити і підвищити ліквідність та платоспроможність ПАТ «Укртатнафта». Основними заходами управління можуть бути рефінансування дебіторської заборгованості, використання послуги факторингу, залучення нових інвесторів, впровадження більш досконалої системи моніторингу.

Список використаної літератури:

1. Лисун І. Ю. Економічна суть ліквідності та платоспроможності / І. Ю. Лисун // Управління розвитком. – 2014. - №3. – С. 14-17
2. Офіційний сайт ПАТ «Укртатнафта» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrtatnafta.com/>